

ประกาศกรมปศุสัตว์
เรื่อง ระบบคอมพาร์ทเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย
พ.ศ. ๒๕๕๔

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทยให้ครอบคลุมทั้งวงจรการผลิต ตั้งแต่ ฟาร์มสัตว์ปีกพันธุ์ ฟาร์มสัตว์ปีกเนื้อ สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีกเนื้อ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ปีก ให้ความปลอดภัยทางชีวภาพเป็นมาตรฐานเดียวกัน และรักษาสถานภาพปลอดโรคไข้หวัดนกในอุตสาหกรรม สัตว์ปีกไทยเชิงธุรกิจ ให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติการจัดทำระบบคอมพาร์ทเมนต์ขององค์กรสุขภาพสัตว์ ระหว่างประเทศและประเทศคู่ค้า และเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการคุ้มครองผู้บริโภค

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมปศุสัตว์ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง ระบบคอมพาร์ทเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย พ.ศ. ๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

ข้อ ๒ ให้ถือปฏิบัติตามประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง ระบบคอมพาร์ทเมนต์ในอุตสาหกรรม สัตว์ปีกไทย พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(นายปรีชา สมบูรณ์ประเสริฐ)

อธิบดีกรมปศุสัตว์

ระบบคอมพาร์ตเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย

(Compartmentalisation in Poultry Industry in Thailand)

1. บทนำ

การระบาดของโรคไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 ในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2547 ส่งผลกระทบรุนแรงต่อระบบอุตสาหกรรมสัตว์ปีกของประเทศไทย รวมทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนประเทศคู่ค้าระงับการนำเข้าเนื้อสัตว์ปีกสดจากประเทศไทย เกิดความชะงักในระบบการผลิตของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสัตว์ปีกทุกชนิด กรมปศุสัตว์ในฐานะเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านสุขภาพสัตว์ และการผลิตสัตว์ของประเทศ จึงได้นำหลักการ Compartmentalisation ขององค์การสุขภาพสัตว์ระหว่างประเทศ (World Organization for Animal Health หรือ OIE ซึ่งเดิมมีชื่อเรียกว่า The Office International des Epizooties) มาใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการควบคุม ป้องกันโรคไข้หวัดนก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา โดยเน้นมาตรฐานการจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ การเฝ้าระวังและการควบคุมโรคไข้หวัดนก และการตรวจย้อนกลับ (Traceability) เพื่อป้องกันและควบคุมการนำเข้าไวรัสไข้หวัดนกเข้าไปแพร่ระบาดภายในฟาร์ม และสถานที่ผลิตสัตว์ปีกที่อยู่ในคอมพาร์ตเมนต์ และรักษาสถานภาพปลอดโรคไข้หวัดนก จากการที่องค์การสุขภาพสัตว์ระหว่างประเทศ ได้มีข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการจัดทำคอมพาร์ตเมนต์เพิ่มมากขึ้น กรมปศุสัตว์จึงได้ปรับปรุงรายละเอียดของการจัดทำคอมพาร์ตเมนต์ของประเทศไทย ให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ OIE เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการควบคุมป้องกันการผลิตสัตว์ปีกในคอมพาร์ตเมนต์ และเพื่อส่งเสริมการค้าขายสินค้าเนื้อสัตว์ปีกระหว่างประเทศของประเทศไทย

2. ขอบข่าย

ระบบคอมพาร์ตเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย กำหนดแนวทางปฏิบัติในการจัดทำคอมพาร์ตเมนต์ปลอดโรคไข้หวัดนกสำหรับอุตสาหกรรมสัตว์ปีกเนื้อของประเทศไทย ประกอบด้วย สภาพทั่วไป การประเมินความเสี่ยง มาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ แผนการความปลอดภัยทางชีวภาพ ตามหลักการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม (Hazard Analysis and Critical Control Point: HACCP) การตรวจย้อนกลับ การจัดทำเอกสาร การเฝ้าระวังโรค และแผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินและการแจ้งเตือน สำหรับฟาร์มสัตว์ปีกเนื้อ ฟาร์มสัตว์ปีกพันธุ์ สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีกเนื้อ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ปีก เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยการผลิตสัตว์ปีกที่ส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค รวมถึงอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อพัฒนาระบบความปลอดภัยทางชีวภาพของฟาร์มมาตรฐานสัตว์ปีกเนื้อ สัตว์ปีกพันธุ์ สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีกเนื้อ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ปีก ที่ขอรับรองระบบคอมพาร์ตเมนต์ ให้มีระบบความปลอดภัยทางชีวภาพที่สามารถควบคุมป้องกันโรค และสามารถรักษาสถานภาพปลอดโรคได้

3.2 เพื่อรักษาสถานภาพปลอดโรคไข้หวัดนกของสัตว์ปีกเนื้อในเชิงธุรกิจ ตั้งแต่ฟาร์มและสถานประกอบการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวงจรการผลิต

3.3 เพื่อส่งเสริมสุขอนามัยสัตว์ที่ส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

3.4 เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ

4. นิยาม

4.1 ระบบคอมพาร์ตเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย (Compartmentalisation in Poultry Industry in Thailand) หมายถึง สถานประกอบการหรือกลุ่มของสถานประกอบการ ซึ่งทราบสถานภาพของโรคใช้หวัดนก ภายใต้ระบบการจัดการความปลอดภัยทางชีวภาพร่วมกัน โดยมีการเฝ้าระวังและควบคุมโรค รวมถึงมีมาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ ตามมาตรฐาน มกษ. 9033-2553 หรือมาตรฐานระบบคอมพาร์ตเมนต์อื่นๆ ที่เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศหรือระดับสากล ที่ได้รับการตรวจรับรองจากกรมปศุสัตว์

4.2 สถานประกอบการ (Establishment) หมายถึง สถานที่ที่ได้รับการรับรองจากกรมปศุสัตว์ ได้แก่ การรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ (ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสัตว์ หรือ Good Agriculture Practices: GAP) สำหรับ ฟาร์มไก่เนื้อ ฟาร์มเป็ดเนื้อ ฟาร์มไก่พันธุ์ ฟาร์มเป็ดพันธุ์ สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีก การรับรองระบบการจัดการสุขลักษณะที่ดีในสถานประกอบการ (ระบบ GMP หรือ Good Manufacturing Practice) สำหรับโรงงานผลิตอาหารสัตว์และโรงฆ่าสัตว์ปีก และการรับรองระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุมในการผลิตอาหารสัตว์หรือการผลิตอาหาร (ระบบ Hazard Analysis and Critical Control Point: HACCP) สำหรับโรงงานผลิตอาหารสัตว์และโรงฆ่าสัตว์ปีก

4.3 การจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity Management) หมายถึง การจัดการระบบการป้องกัน หรือลดโอกาสในการนำเชื้อใช้หวัดนกเข้าสู่หรือออกจากระบบการผลิตและเลี้ยงสัตว์

4.4 แผนความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity plan) หมายถึง แผนการจัดการระบบการป้องกัน หรือลดโอกาสในการนำเชื้อใช้หวัดนกเข้าสู่หรือออกจากฟาร์มหรือสถานประกอบการ ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน โดยใช้หลักการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม (HACCP)

4.5 การเฝ้าระวัง (Surveillance) หมายถึง การตรวจสอบประชากรสัตว์ โดยวิธีเฝ้าระวังทางอาการ และทางห้องปฏิบัติการ (ทางซีรัมวิทยา และ/หรือทางไวรัสวิทยา) เพื่อตรวจหาเชื้อไวรัสใช้หวัดนก ซึ่งความถี่และชนิดของการเฝ้าระวัง ขึ้นอยู่กับระบาดวิทยาของโรคใช้หวัดนก และผลที่ต้องการ

4.6 การตรวจย้อนกลับ (Traceability) หมายถึง ความสามารถในการตรวจย้อนกลับแหล่งผลิตสินค้า และติดตามสินค้าปศุสัตว์ ตลอดทุกขั้นตอนการผลิต การแปรรูป การเก็บรักษา การขนส่ง และการจัดจำหน่าย

4.7 การวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม (Hazard Analysis and Critical Control Point; HACCP) หมายถึง ระบบที่ซับซ้อน ประเมิน และควบคุมอันตราย ซึ่งมีความสำคัญต่อความปลอดภัยของอาหาร ทุกขั้นตอนการผลิตในสถานประกอบการ

4.8 สถานะปลอดโรค (Disease Free Status) หมายถึง สภาพของฟาร์มหรือคอมพาร์ตเมนต์ ที่ได้ดำเนินการตามแผนเฝ้าระวังโรคของคอมพาร์ตเมนต์แล้ว มีหลักฐานด้วยการตรวจทางอาการและทางห้องปฏิบัติการ แสดงว่าไม่มีการติดเชื้อก่อโรคใช้หวัดนกตามระยะเวลาที่กำหนด

4.9 ผู้จัดการคอมพาร์ตเมนต์ (Compartment Manager) หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลคอมพาร์ตเมนต์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ ในการกำกับ ดูแล ตรวจติดตามการปฏิบัติงานในการจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ ระบบการตรวจย้อนกลับ ติดตามผลการตรวจประเมินภายในสถานประกอบการ ดำเนินการและติดตามผลการเฝ้าระวังโรคใช้หวัดนกทางคลินิกและทางห้องปฏิบัติการ การตรวจประเมินจากเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ การสื่อสารด้านความปลอดภัยทางชีวภาพระหว่างคอมพาร์ตเมนต์ และประสานงานเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับคอมพาร์ตเมนต์ โดยปฏิบัติหน้าที่และมีความรับผิดชอบตามที่กรมปศุสัตว์กำหนดไว้

5. หลักการ

เพื่อให้คอมพาร์ทเมนต์มีสถานภาพปลอดโรคใช้หวัดนก คอมพาร์ทเมนต์จะต้องระบุรายละเอียด การดำเนินการที่ชัดเจน แสดงตำแหน่งที่ตั้งของส่วนประกอบทั้งหมดในคอมพาร์ทเมนต์ โดยคอมพาร์ทเมนต์ ฟาร์มสัตว์ปีกอาจรวมถึงส่วนสนับสนุนการผลิตอื่นๆที่เชื่อมโยงกับคอมพาร์ทเมนต์ด้วย เช่น โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ปีก เป็นต้น ความสามารถในการแบ่งแยกสถานภาพทางระบาดวิทยาระหว่างสัตว์ปีกภายใน คอมพาร์ทเมนต์ กับสัตว์ที่อยู่รอบนอกคอมพาร์ทเมนต์ ทั้งนี้ จะต้องเป็นผู้จัดการคอมพาร์ทเมนต์ กำกับ ดูแล ตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานในการจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ ระบบการตรวจย้อนกลับ ติดตามผล การตรวจประเมินภายใน ดำเนินการและติดตามผลการเฝ้าระวังโรคใช้หวัดนกทางคลินิกและทางห้องปฏิบัติการ การตรวจประเมินจากเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ และประสานงานกับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับคอมพาร์ทเมนต์

การจัดทำคอมพาร์ทเมนต์จะต้องมีหลักฐานแสดงต่อเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ประกอบด้วย

5.1 ปัจจัยทางกายภาพหรือพื้นที่โดยรอบที่มีผลต่อระบบความปลอดภัยทางชีวภาพของคอมพาร์ทเมนต์

คอมพาร์ทเมนต์ต้องมีพื้นฐานจากการจัดการและมาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ การพิจารณาทำเลที่ตั้ง และพื้นที่โดยรอบ ที่อาจมีผลต่อสถานภาพปลอดโรคใช้หวัดนกของคอมพาร์ทเมนต์ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สามารถ แยกสัตว์ปีกภายในคอมพาร์ทเมนต์ออกจากสัตว์ภายนอกคอมพาร์ทเมนต์ ที่มีสถานภาพทางสุขภาพแตกต่างกัน ปัจจัยที่ต้องนำมาพิจารณาเพื่อการจัดทำมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพ และเฝ้าระวังโรคใช้หวัดนก ประกอบด้วย

5.1.1 สภาวะโรคในพื้นที่ข้างเคียง และส่วนสนับสนุนการผลิตอื่นๆ ที่เชื่อมโยงทางระบาดวิทยา กับคอมพาร์ทเมนต์

5.1.2 สถานที่ตั้ง สภาวะโรค และมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพ โดยรอบคอมพาร์ทเมนต์ หรือพื้นที่ข้างเคียง ซึ่งต้องคำนึงถึงระยะห่างและสิ่งกั้นแยกทางธรรมชาติดังต่อไปนี้

- 1) สัตว์ปีกภายนอกคอมพาร์ทเมนต์ ที่มีสถานภาพทางสุขภาพแตกต่างจากสัตว์ปีก ภายในคอมพาร์ทเมนต์ เช่น ไก่พื้นเมือง นกธรรมชาติ นกอพยพ และเส้นทางการอพยพ
- 2) โรงฆ่าสัตว์ โรงงานแปรรูปของเหลือใช้ หรือโรงงานผลิตอาหารสัตว์
- 3) ตลาดสด ส่วนแสดงสัตว์ งานแสดงสินค้าเกษตร สนามไก่ชน สวนสัตว์ และสถานที่อื่นๆ ที่มีการรวบรวมสัตว์

5.2 ปัจจัยทางโครงสร้างพื้นฐาน

เพื่อให้การดำเนินการมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพของคอมพาร์ทเมนต์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีมาตรการควบคุมและป้องกันโรคใช้หวัดนก ดังต่อไปนี้

- 5.2.1 รั้ว หรือ สิ่งกั้นแยกทางกายภาพอื่นๆ ที่มีประสิทธิภาพ
- 5.2.2 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการควบคุมการเข้า ออกของบุคลากร ณ สถานประกอบการ เช่น การควบคุมการเข้าออก ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า และห้องอาบน้ำ เป็นต้น
- 5.2.3 ระบบควบคุมการเข้าออกของยานพาหนะ การทำความสะอาดและการฆ่าเชื้อยานพาหนะ
- 5.2.4 ระบบการเคลื่อนย้ายสัตว์
- 5.2.5 สถานที่กักสัตว์ก่อนนำเข้าฝูง
- 5.2.6 สถานที่จัดเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือ
- 5.2.7 สถานที่เก็บอาหารและเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ หรือสถานที่เก็บวัตถุดิบสำหรับโรงงานผลิต อาหารสัตว์และโรงฆ่าสัตว์ปีก

- 5.2.8 การกำจัดซากสัตว์ ขยะ และของเสีย
- 5.2.9 ระบบน้ำใช้
- 5.2.10 การป้องกันสัตว์พาหะ เช่น แมลง สัตว์ฟันแทะ และนก เป็นต้น
- 5.2.11 ระบบการถ่ายเทอากาศ
- 5.2.12 อาหารสัตว์และแหล่งที่มา

5.3 การจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity Management)

การจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพของคอมพาร์ทเมนต์ ต้องได้รับการออกแบบ จัดทำ และตรวจติดตามให้เป็นไปตามแผนความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity plan) ของโรคไข้หวัดนก ซึ่งการจัดทำแผนความปลอดภัยทางชีวภาพ (Biosecurity plan) ควรดำเนินการโดยใช้หลักการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม (HACCP) และควรมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.3.1 ระบุปัจจัยเสี่ยงที่มีแนวโน้มสูงในเส้นทาง หรือขั้นตอนที่มีการรับและการแพร่กระจายของโรคไข้หวัดนกสู่คอมพาร์ทเมนต์ เช่น การเคลื่อนย้ายสัตว์ ไก่พื้นเมือง นกอพยพ แมลงและสัตว์พาหะนำโรค การแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ บุคคลผู้เข้า-ออกคอมพาร์ทเมนต์ ชีวภัณฑ์ อุปกรณ์ พาหนะ อาหาร น้ำ และระบบระบายน้ำ การพิจารณาสิ่งเหล่านี้ควรพิจารณาถึงการอยู่รอดของเชื้อไข้หวัดนกในสิ่งแวดล้อม ควรมีการประเมินอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5.3.2 ระบุจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม (Critical control point) ในแต่ละเส้นทางหรือขั้นตอนที่มีความเสี่ยงตามข้อ 5.3.1

5.3.3 กำหนดมาตรการในการจัดการความเสี่ยงของแต่ละจุดวิกฤต

5.3.4 จัดทำคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานสำหรับแผนความปลอดภัยทางชีวภาพ ให้ครอบคลุมถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ การคงสภาพ และการตรวจติดตามในแต่ละมาตรการ รวมถึงการกำหนดแนวทางแก้ไขเมื่อเกิดการเบี่ยงเบนจากมาตรการที่กำหนด การทวนสอบขั้นตอนการดำเนินการ ตลอดจนการบันทึกข้อมูล

5.3.5 กำหนดแผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินของคอมพาร์ทเมนต์เมื่อสถานะโรคเปลี่ยนแปลง

5.3.6 รายงานขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการ ตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด

5.3.7 มีแผนการฝึกอบรม ให้ความรู้ ทักษะ แก่พนักงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพ และการประเมินผลการฝึกอบรม

5.3.8 มีแผนการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีเฝ้าระวังทางอาการ และทางห้องปฏิบัติการ (ทางซีรัมวิทยา และ/หรือทางไวรัสวิทยา) โดยต้องมีหลักฐานในการดำเนินการมาตรการเพื่อลดความเสี่ยงในทุกขั้นตอนที่มีโอกาสเป็นไปได้ โดยสอดคล้องกับหลักการวิเคราะห์ความเสี่ยงและการควบคุมจุดวิกฤต (HACCP) และมากพอที่จะทำการประเมินแผนความปลอดภัยทางชีวภาพได้ ต้องตรวจสอบประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงานคอมพาร์ทเมนต์อย่างต่อเนื่อง หรืออย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อปรับแผนความปลอดภัยทางชีวภาพอย่างเหมาะสม

5.4 ระบบการตรวจย้อนกลับ (Traceability)

มีการจัดทำระบบการตรวจย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยระบบการตรวจสอบย้อนกลับของสินค้าปศุสัตว์ พ.ศ. 2546 หรือระเบียบอื่นที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้สามารถตรวจย้อนกลับแหล่งผลิตสินค้าปศุสัตว์ เมื่อพบความผิดปกติในตัวสินค้าปศุสัตว์ได้อย่างรวดเร็ว ช่วยให้การเรียกคืนหรือเรียกกลับของผลิตภัณฑ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพบปัญหาที่เป็นหรืออาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค และสามารถดำเนินการแก้ไขให้ได้มาตรฐานด้านความปลอดภัย ระบบการตรวจย้อนกลับควรมีรายละเอียดดังนี้

5.4.1 ต้องทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนสัตว์ หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ภายในคอมพาร์ทเมนต์ มีหลักฐานแสดงประวัติและการเคลื่อนย้าย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบและการรับรองในกรณีที่ทำเครื่องหมายเป็นรายตัวไม่ได้ การตรวจย้อนกลับควรอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมปศุสัตว์

5.4.2 การเคลื่อนย้ายสัตว์เข้าและออกจากคอมพาร์ทเมนต์ทุกครั้ง ต้องมีการบันทึกที่ระดับของคอมพาร์ทเมนต์ และเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินความเสี่ยง และการตรวจรับรองจากกรมปศุสัตว์

5.4.3 ผู้ประกอบการฟาร์มไก่เนื้อ ฟาร์มเป็ดเนื้อ ฟาร์มไก่พันธุ์ ฟาร์มเป็ดพันธุ์ สถานที่ฟักไข่ สัตว์ปีกเนื้อ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ปีกที่ขอการรับรองคอมพาร์ทเมนต์ในสถานประกอบการ ต้องปฏิบัติให้สอดคล้อง ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยระบบการตรวจสอบย้อนกลับของสินค้าปศุสัตว์ พ.ศ. 2546 หรือระเบียบอื่นที่แก้ไขเพิ่มเติม

5.5 การจัดทำเอกสาร (Documentation)

เอกสารและบันทึกข้อมูลต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนแสดงถึงมาตรการความปลอดภัยทางชีวภาพ การเฝ้าระวัง การตรวจย้อนกลับ และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด โดยประเมินจากบันทึกสุขภาพสัตว์ ที่บ่งบอกถึงการตรวจหาโรคใช้หวัดนก ควรประกอบด้วยเอกสารดังต่อไปนี้

- (1) ข้อมูลการเคลื่อนย้ายสัตว์
- (2) บันทึกการผลิต รวมทั้งรายงานการเกิด/การตาย
- (3) บันทึกแหล่งที่มาของอาหารสัตว์
- (4) ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ
- (5) บันทึกการเข้าออกฟาร์ม หรือโรงงานผลิตอาหารสัตว์ หรือโรงฆ่าสัตว์ปีก
- (6) บันทึกประวัติสัตว์ป่วย การรักษา อัตราการป่วย และอัตราการตายที่ฟาร์ม
- (7) บันทึกการใช้วัคซีน ควรระบุโปรแกรมและชนิดวัคซีนเพื่อการเฝ้าระวังโรค ภายใต้การควบคุมของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม
- (8) บันทึกการไย่สัตว์และวัตถุอันตราย ภายใต้การควบคุมของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม
- (9) แผนความปลอดภัยทางชีวภาพและบันทึกการปฏิบัติงาน
- (10) บันทึกการฝึกอบรมบุคลากร
- (11) บันทึกอื่นๆ เช่น บันทึกผลการเฝ้าระวังโรคใช้หวัดนกของฟาร์มในคอมพาร์ทเมนต์

เอกสารดังกล่าวต้องเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 3 ปี และสามารถส่งมอบเอกสารหลักฐานต่างๆ ให้แก่กรมปศุสัตว์ เมื่อได้รับการร้องขอ ทั้งนี้เอกสาร 6 เดือนย้อนหลังจะต้องสามารถจัดให้ตรวจสอบได้ทันที

5.6 การเฝ้าระวัง (Surveillance)

มีแผนการเฝ้าระวังโรคใช้หวัดนกที่เหมาะสมกับระดับและปัจจัยความเสี่ยงที่ประเมินและตรวจพบ และสอดคล้องกับแผนการเฝ้าระวังโรคใช้หวัดนกในคอมพาร์ทเมนต์ของกรมปศุสัตว์ เพื่อให้ทราบสถานะของโรคได้เร็ว และเพื่อความมั่นใจในการดำเนินมาตรการ ตามแผนการจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพของคอมพาร์ทเมนต์ว่าสามารถรักษาสถานะปลอดโรค (Disease Free Status) ใช้หวัดนกได้ ถ้าพบว่าคอมพาร์ทเมนต์มีความเสี่ยงต่อการพบโรคใช้หวัดนกเพิ่มขึ้น จะต้องทำการทบทวนแผนการเฝ้าระวัง โดยอาจต้องเพิ่มการเฝ้าระวัง และในขณะเดียวกันต้องทบทวนแผนการจัดการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ โดยอาจต้องเพิ่มมาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพถ้าจำเป็น

การเฝ้าระวังโรคควรประกอบด้วย

(1) การเฝ้าระวังโรคภายในคอมพาร์ทเมนต์ ด้วยวิธีการเฝ้าระวังทางอาการ ทางห้องปฏิบัติการ (ทางซีรัมวิทยา และ/หรือทางไวรัสวิทยา) โดยสุ่มตัวอย่างจากฟาร์มภายในพื้นที่คอมพาร์ทเมนต์เพื่อหาความชุก (prevalence) ของโรค หรือเพื่อการวินิจฉัยเบื้องต้น

(2) การเฝ้าระวังโรคภายนอกคอมพาร์ทเมนต์ ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ โดยเฝ้าระวังทางอาการและทางห้องปฏิบัติการ สำหรับสัตว์ปีกในพื้นที่ภายนอกคอมพาร์ทเมนต์ (พื้นที่เขตกันชนคอมพาร์ทเมนต์) เพื่อช่วยค้นหาเชื้อไวรัสไข้หวัดนกที่จะเข้าสู่คอมพาร์ทเมนต์ และเพื่อให้มั่นใจในการดำเนินมาตรการตามแผนความปลอดภัยทางชีวภาพ

5.7 การควบคุมโรคไข้หวัดนกในคอมพาร์ทเมนต์และภายนอกคอมพาร์ทเมนต์ (พื้นที่เขตกันชนคอมพาร์ทเมนต์)

มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการควบคุมโรคไข้หวัดนกในคอมพาร์ทเมนต์ และภายนอกคอมพาร์ทเมนต์ (พื้นที่เขตกันชนคอมพาร์ทเมนต์) โดยให้สอดคล้องตามข้อกำหนดของกรมปศุสัตว์ และต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกรมปศุสัตว์ตามมาตรการในการควบคุมโรคไข้หวัดนก ภายใต้กฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ ทั้งจากกรณีพบสัตว์ปีกสงสัยเป็นโรคไข้หวัดนก และกรณีพบสัตว์ปีกยืนยันว่าเป็นโรคไข้หวัดนก ซึ่งการดำเนินการที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกรมปศุสัตว์ทั้งจากกรณีพบสัตว์ปีกสงสัยเป็นโรคไข้หวัดนก และกรณีพบสัตว์ปีกยืนยันว่าเป็นโรคไข้หวัดนกประกอบด้วย การทำลายสัตว์ปีก การทำลายเชื้อโรค การควบคุมเคลื่อนย้าย การสอบสวนโรค การเฝ้าระวังโรคในภาวะโรคระบาด และการประชาสัมพันธ์

5.8 การตรวจวินิจฉัยโรค

หลักเกณฑ์การเก็บและส่งตรวจตัวอย่างเชื้อไวรัสไข้หวัดนกสำหรับคอมพาร์ทเมนต์ และภายนอกคอมพาร์ทเมนต์ (พื้นที่เขตกันชนคอมพาร์ทเมนต์) โดยหลักเกณฑ์การสุ่มตัวอย่างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีกสำหรับคอมพาร์ทเมนต์ และภายนอกคอมพาร์ทเมนต์ (พื้นที่เขตกันชนคอมพาร์ทเมนต์) ให้เป็นไปตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด ห้องปฏิบัติการตรวจวินิจฉัยโรคไข้หวัดนกสำหรับคอมพาร์ทเมนต์จะต้อง

- (1) เป็นห้องปฏิบัติการของกรมปศุสัตว์ หรือเป็นห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองจากกรมปศุสัตว์
- (2) ดำเนินการตรวจวินิจฉัยโรคไข้หวัดนก ตามวิธีการมาตรฐานที่องค์กรสุขภาพสัตว์ระหว่างประเทศกำหนด และในมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรโรคสัตว์
- (3) มีระบบการประกันคุณภาพของผลการทดสอบ
- (4) มีระบบการรายงานผลการทดสอบโรคไปยังเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์โดยเร็ว
- (5) มีการส่งตัวอย่างเพื่อไปตรวจยืนยัน โดยห้องปฏิบัติการอ้างอิงขององค์กรสุขภาพสัตว์ระหว่างประเทศ ถ้าจำเป็น

5.9 ภาวะฉุกเฉินและการแจ้งเตือน

กรณีสถานการณ์ประกอบกันตั้งอยู่ในพื้นที่สงสัยหรือตรวจพบโรคไข้หวัดนก ตามประกาศกำหนดเขตโรคระบาด หรือเขตสงสัยว่ามีโรคระบาด ภายใต้พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 และซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 หรือประกาศอื่นๆที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินของคอมพาร์ทเมนต์ที่สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบของกรมปศุสัตว์ และแจ้งกรมปศุสัตว์ทราบเป็นลายลักษณ์อักษรถึงผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินของคอมพาร์ทเมนต์ กรมปศุสัตว์จะดำเนินการพิจารณาผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินของคอมพาร์ทเมนต์ หากพบความไม่สอดคล้องกับกฎหมาย และ/หรือระเบียบของกรมปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์จะพิจารณาพักใช้ เพิกถอน หรือ

ยกเลิกการรับรองระบบคอมพาร์ทเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย และ/หรือคอมพาร์ทเมนต์สำหรับฟาร์มสัตว์ปีกเนื้อ ฟาร์มสัตว์ปีกพันธุ์ สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีกเนื้อ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ปีก ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองระบบคอมพาร์ทเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย และ/หรือคอมพาร์ทเมนต์สำหรับฟาร์มสัตว์ปีกเนื้อ ฟาร์มสัตว์ปีกพันธุ์ สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีกเนื้อ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ปีก

6. หลักเกณฑ์การจัดทำระบบคอมพาร์ทเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย

การจัดทำระบบคอมพาร์ทเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย สำหรับฟาร์มสัตว์ปีกเนื้อ ฟาร์มสัตว์ปีกพันธุ์ สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีกเนื้อ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ปีก มีไว้ให้ผู้ประกอบการใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติอย่างเข้มงวดในมาตรการควบคุมป้องกันโรคไข้หวัดนก มาตรการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ การเฝ้าระวังโรค และการตรวจย้อนกลับ

การขอรับรอง การฟักไข่ การเพิกถอนการรับรอง และการยกเลิกการรับรองระบบคอมพาร์ทเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย และ/หรือคอมพาร์ทเมนต์สำหรับฟาร์มสัตว์ปีกเนื้อ ฟาร์มสัตว์ปีกพันธุ์ สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีกเนื้อ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ปีก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการรับรองระบบคอมพาร์ทเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย และ/หรือคอมพาร์ทเมนต์สำหรับฟาร์มสัตว์ปีกเนื้อ ฟาร์มสัตว์ปีกพันธุ์ สถานที่ฟักไข่สัตว์ปีกเนื้อ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ปีก

7. บทเฉพาะกาล

(1) สถานประกอบการใดที่ได้รับใบรับรองอยู่ก่อนวันที่ประกาศนี้บังคับใช้ ให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามประกาศนี้ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ

(2) คำขอรับใบรับรองใดที่ยื่นไว้ และยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ก่อนวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ การพิจารณาคำขอรับใบรับรองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง ระบบคอมพาร์ทเมนต์ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย พ.ศ. 2549 ลงวันที่ 13 กรกฎาคม 2549 โดยผู้รับการรับรองต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขสถานประกอบการให้เป็นไปตามประกาศนี้ ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับใบรับรอง